

9.5. KLASA 5 – RASHODI

Troškovi su vrednosno izraženi utrošci faktora porocesa rada, koji nastaju zbog stvaranja novih učinaka. U zavisnosti od toga šta je predmet trošenja razlikujemo troškove materijala, troškove rada, troškove osnovnih sredstava, troškove energije i sl. Nastali troškovi u toku poslovanja evidentiraju se u finansijskom knjigovodstvu tj. na računima glavne knjige i u dnevniku. Dakle, ne postoji posebna analitička evidencija o nastalim troškovima preduzeća. Primenom bilansnog principa rasčlanjivanja računa u Kontnom okviru, a i primenom metoda ukupnih troškova, svi troškovi nastali u tekućem periodu predstavljaju i rashode.

Rashodi predstavljaju smanjenje ekonomske koristi preduzeća, do kojih nastaje odlivom ili smanjenjem sredstava preduzeća ili nastankom obaveza. Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja sadrži sledeću definiciju rashoda: Rashodi su gubici i troškovi koji proističu iz uobičajenih aktivnosti pravnog lica, odnosno preduzetnika. Smanjenje ekonomske koristi u preduzeću ima za cilj ostvarenje zarade preduzeća u budućem periodu.

Rashodi koji predstavljaju trošenja nastala u redovnom poslovanju, imaju oblik idataka ili smanjenja određenog dela imovine. Pored ovih uobičajenih trošenja, u rashode svrstavamo i gubitke, jer oni za preduzeće predstavljaju smanjenje ekonomske koristi. Pod pojmom gubitka podrazumevamo štete, otpise, manjkove i sl.

Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u aktuelnom Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i postoji pet vrsta rashoda:

- ✓ Poslovni rashodi,
- ✓ Finansijski rashodi,
- ✓ Ostali rashodi,
- ✓ Rashodi po osnovu obezvređenja imovine i
- ✓ Gubici poslovanja koji se obustavljaju.

Poslovni rashodi nastaju tokom obavljanja redovne poslovne aktivnosti i svrstavaju se okviru grupe računa 50, 51, 52, 53, 54, 55.

Finansijske rashode čine rashodi kamata, negativne kursne razlike, rashodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika i ostali finansijski rashodi. Finansijski rashodi se obuhvataju na računima grupe 56.

Ostali rashodi su gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme (osnovnih sredstava), bioloških sredstava, učešća i hartija od vrednosti, gubici od prodaje materijala, manjkovi, rashodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika osim valutne klauzule, rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja, po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe i ostali nepomenuti rashodi. Ostali rashodi se obuhvataju na grupi računa 57. Rashodi po osnovu obezvređenja imovine obuhvataju rashode na ime obezvređenja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme (osnovnih sredstava), bioloških sredstava, dugoročnih finansijskih plasmana i drugih vrednosti i ostale imovine. Rashodi po osnovu obezvređenja imovine obuhvataju se na grupi računa 58. U vezi sa rashodima po osnovu obezvređenja imovine, ističemo da se oni ne priznaju kao rashod u poreskom bilansu, osim onih rashoda koji su nastali zbog oštećenja usled više sile (član 22b. Zakona o porezu na dobit preduzeća).

Gubici poslovanja koje se obustavlja se iskazuju na računima grupe 59 gde su se ranije evidentirali vanredni rashodi. Revidiranim i novodonetim MRS/MSFI, koji su u primeni od januara 2005.godine, izvršeno je ukidanje vanrednih rashoda i prihoda, pa se rashodi koji su se ranije knjižili kao vanredni (rashodi po osnovu katastrofa i elementarnih nepogoda i ostalih retkih i neočekivanih događaja), knjiže se prema svojoj pripadnosti, odnosno vrsti rashoda na odgovarajućim računima ostalih grupa konta.

Dakle, nastali rashodi, u knjigovodstvu preduzeća, evidentiraju se u klasi 5 – Rashodi. Računi troškova imaju isključivo aktivni karakter salda. Izuzetak je račun 599 – Prenos rashoda. Računi rashoda su kumulativni, na kraju obračunskog perioda oni se gase, te nemaju početni saldo na početku narednog obračunskog perioda.

Knjiženje troškova obavlja se na osnovu trebovanja, faktura, obračuna i sl. Kako bi se adekvatno izvršilo kontiranje prilikom knjiženja određene poslovne promene koja za posledicu ima nastanak troška, trebamo dati odgovore sledeća pitanja:

- ✓ Šta se troši? Odgovor na ovo pitanje omogućuje određivanje računa iz klase 5 koji trebamo zadužiti.
- ✓ Odakle je trošenje nastalo? (faktura, trebovanje i sl.)
- ✓ Da li je plaćeno sa tekućeg računa, gotovinski i sl.?

Osnovne grupe računa ove klase su:

- 50 – Nabavna vrednost prodate robe,
- 51 – Troškovi materijala,
- 52 – Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi,
- 53 – Troškovi proizvodnih usluga,
- 54 – Troškovi amortizacije i rezervisanja,
- 55 - Nematerijalni troškovi,
- 56 - Finansijski rashodi,
- 57 – Ostali rashodi,
- 58 – Rashodi po osnovu obezvređivanja imovine,
- 59 – Gubitak poslovanja koje se obustavlja, efekti promene računovodstvene politike, ispravke grešaka ranijih perioda i prenos rashoda.

50 – Nabavna vrednost prodate robe

Na kontima grupe 50, knjigovodstveno se obuhvata nabavka robe, ukoliko se podaci o početnom stanju, nabavci i prodaji robe ne vode na računima grupe 13 – Roba. Takođe, na računima ove grupe vodi se evidencija o nabavnoj vrednosti prodate robe. Ukoliko se evidencija o početnom stanju, promenama stanja, nabavci i prodaji robe vodi na računu 130 – Roba, nabavna vrednost prodate robe knjižiće se zaduženjem računa 501, uz odobrenje računa 130, bez konta 500.

Na računu 500 – Nabavka robe knjiži se nabavka robe, u korist računa grupe 43 – Obaveze iz poslovanja. U tom slučaju podaci o stanju, nabavci i prodaji robe vode se na računu 911 – Roba, u okviru klase 9 – Obračun troškova i učinaka.

501 – Nabavna vrednost prodate robe

Preduzeće koje evidenciju o robi vodi samo u okviru finansijskog knjigovodstva, nabavku robe knjiži zaduženjem računa **13 – Roba**, uz odobrenje računa **43 – Obaveze iz poslovanja**. Kada ostvari prodaju robe, zadužuje se račun **204 - Kupci**, a u korist računa grupe **60 – Prihodi od prodaja**. Kako bi se izvršio interni obračun nabavke i pokazalo smanjenje robe na zalihama u narednom stavu, prilikom knjiženja prodaje, zadužuje se račun **501 – Nabavna vrednost prodate robe**, a odobrava račun grupe **13 – Roba**. Račun 501 se na kraju obračunskog perioda koriguje sa iznos utvrđene razlike u ceni i PDV –a.

51 – Troškovi materijala

Troškovi materijala za upotrebu nastaju u vezi sa obavljanjem proizvodnog, i u opšte, poslovnog procesa preduzeća. Nastanak troškova, vezuje se sa smanjenjem materijala na zalihama. Najznačajniji računi ove grupe su:

- 510 – Nabavka materijala,
- 511 – Troškovi materijala za izradu
- 512 – Troškovi ostalog materijala
- 513 – Troškovi goriva i energije.

510 – Nabavka materijala

Na računu 510 – Nabavka materijala iskazuje se nabavka materijala u korist račun grupe 43 - Obaveze iz poslovanja, kada se podaci o stanju, nabavci i troškovima materijala vode na računu 910, u okviru obračuna troškova i učinaka. U tom slučaju, na kraju obračunskog perioda odobrava se račun 510 uz zaduženje računa 511, 512, 513 i 573 za iznos troškova i zaduženja ili odobrenja računa grupe 10 -Zalihe materijala, za promenu vrednosti zaliha materijala na kraju obračunskog perioda.

511 – Troškovi materijala za izradu

Troškovi materijala za izradu ulaze u cenu koštanja proizvoda ili usluge preduzeća. Ukoliko preduzeće vodi evidenciju o materijalu samo u finansijskom knjigovodstvu, u trenutku kada se materijal izda u proizvodnju nastaju troškovi materijala, te zadužujemo račun **511 – Troškovi materijala za izradu**, dok nam potražuje račun **101 – Zalihe materijala**.

512 – Troškovi ostalog materijala

Na ovom računu vodi se evidencija o troškovima koji nastaju u vezi sa održavanjem higijene, kancelarijskim materijalom, rezervnim delovima i sl.

513 – Troškovi goriva i energije

Obuhvatanje ove vrste troškova zavisi od toga da li se energenti skladište, pa troše (gorivo, uglj i sl.) ili se direktno troše (npr. električna energija, gas). Ukoliko su upitanju energenti koji se skladište knjiženje njihovog trošenja vrši se zaduživanjem

računa **513 – Troškovi goriva i energije**, dok potražuje račun **1013 – Gorivo i mazivo**. Knjiženje goriva i energija koji se direktno troše vrši se zaduživanjem računa **513 – Troškovi goriva i energije**, a potražuje račun **433 – Dobavljači iz zemlje**, ili **241 – Tekući račun** ili **243 – Blagajna i sl.**

Primer:

I) Na osnovu trebovanja 5236, izdato je uglja u proizvodnju u vrednosti od 55.000 rsd.

II) Dobijen je račun 0004 za električnu energiju na iznos od 15.000 rsd. PDV 20%

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	513	1013	Troškovi goriva i energije Gorivo i mazivo Trebovanje br. 5236	55.000	55.000
2	513 270	433	Troškovi goriva i maziva PDV u primljenim fakturama Dobavljači Po fakturi 0004	15.000	15.000

52 – Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Zaposleni ostvaruju zaradu za obavljeni rad. Pored osnovne zarade, postoji mogućnost povećanja zarade usled prekovremenog rada, noćnog rada i sl. Naknade zarada proizilaze iz prava radnika na godišnji odmor, plaćeno odsustvo, bolovanje do 30 dana (bolovanje preko trideset dana Zavod za socijalno i zdravstveno osiguranje refundira). Ova grupa računa sadrži sledeće sintetičke račune:

520 – Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)

521 – Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca,

522 – Troškovi naknada po ugovoru o delu,

523 – Troškovi naknada po autorskim ugovorima,

524 – Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima,

525 – Troškovi naknada fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora,

526 – Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora,

529 – Ostali lični rashodi i naknade.

520 – Troškovi zarada i naknada zarada

Na račun **520 - Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)**, iskazuju se troškovi obračunatih zarada i naknada zarada koje se ne refundiraju (za godišnji domor, rad na dane državnih praznika, bolovanje na teret poslodavca, zbog prekida rada bez krivice zaposlenog i sl.), a u korist računa **450 – Obaveze za neto zarade i naknade**, **451 – Obaveze za poreze na zarade i nakande na teret zaposlenog** , **452 – Obaveze za doprinose za neto zarade i naknade na teret zaposlenog**.

521 – Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca

521 - Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca, iskazuju se troškovi poreza i doprinosa, koji se pri obračunu zarada i naknada zarada iskazanih na računu 520, plaćaju na teret poslodavca, u korist računa **453 – Obaveze za poreze i doprinose na zarade na teret poslodavca**.

522 – Troškovi naknada po ugovoru o delu

Ugovor o delu preduzeće zaključuje sa fizičkim licem radi obavljanja poslova van osnovne delatnosti poslodavca (opravke, obavljanje određenog fizičkog ili intelektualnog posla). Na neto iznos koji se isplaćuje izvršiocu posla obračunavaju se i plaćaju propisani porezi i doprinosi. Knjiženje se vrši zaduživanjem **računa 522 – Troškovi naknada po ugovoru o delu**, dok potražuje **račun 465 – Obaveze prema fizičkim licima za naknade po osnovu ugovora o delu**, i odgovarajući grupa **računa 48** na kojima se iskazuju obaveze za poreze i doprinose.

523 – Troškovi naknada po autorskim ugovorima

Autorski rad ili delo je rezultat originalne duhovne tvorevine autora, izrađene u određenoj formi. Autorska dela ili rad mogu biti pisana dela, muzička dela, slikarska dela i sl. Osnovicu za obračun poreza i doprinosa na primanja od autorskih prava čini bruto naknada autora, koja je umanjena za za normirane ili stvarne troškove. Tako se prema važećim propisima za vajarska dela priznaju normirani ili stvarni troškovi maksimalno do 65% od primanja, za slikarska dela maskimalno do 50% od primanja, za umetnička dela troškvi se priznaju maksimalno do 45 %, a za izvođenje zabavnog programa do 10 % od iznosa primanja.

Knjigovodstvena evidencija se odvija zaduživanjem računa **523 – Troškovi naknada po autorskim ugovorima**, dok potražuje **račun 465 – Obaveze prema fizičkim licima za naknade po osnovu ugovora o delu**, i odgovarajući grupa **računa 48** na kojima se iskazuju obaveze za poreze i doprinose.

524 – Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima

Ugovor o privremenim i povremenim poslovima se zaključuje sa fizičkim licem, a obavljanje poslova ne traje duže od godinu dana. Knjigovodstvena evidencija obavlja se zaduživanjem ovog računa, dok potražuje **račun 465 – Obaveze prema fizičkim licima za naknade po osnovu ugovora o delu**, i odgovarajući grupa **računa 48** na kojima se iskazuju obaveze za poreze i doprinose.

525 – Troškovi nakande fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora

Na ovom računu iskazuju se plaćanja fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora. Knjiženje se obavlja zaduživanjem računa **525 – Troškovi naknade fizičkim licima**

po osnovu ostalih ugovora, dok potražuje račun 465 – Obaveze prema fizičkim licima za naknade po osnovu ugovora o delu, i odgovarajući grupa računa 48 na kojima se iskazuju obaveze za poreze i doprinose.

526 – Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora

Na ovim računima evidentiraju se troškovi koji nastaju po osnovu naknadama koje preduzeće plaća članovima upravnog i nadzornog odbora. Obračun naknade vrši se zaduživanjem ovog računa **526 – Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora**, a u korist računa **464 – Obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora i računa grupe 48** na kojima se iskazuju obaveze za poreze i doprinose.

529 – Ostali lični rashodi i naknade

Na ovom računu iskazuju se plaćanja koje preduzeće vrši licima u slučaju otpremnine za odlazak u penziju, jubilarne nagade, naknade smeštaja i prevoza u slučaju službeno puta. Knjiženje se vrši zaduživanjem ovog računa, dok potražuju odgovarajući računi klase 4 ili 221- Potraživanja od zaposlenih (u slučaju npr. akontacija za službeni put.)

Primer:

0) Stanje na računima preduzeća Trend je sledeće: Blagajna 50.000 rsd

I) Isplaćena je akotacija zaposlenom za službeni put na iznos od 20.000 rsd u gotovu.

II) Zaposleni se vratio sa službenog puta i podneo sledeće račune: račun za prevoz 12.000 rsd , račun za smeštaj 7.000 rsd.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	221	243	Potraživanja od zaposlenih Blagajna Isplaćena akontacija	20.000	20.000
2	529	243	Ostali lični rashodi Blagajna Potraživanja od zaposlenih Obračun troškova sl. puta	19.000 1.000	20.000

53 – Troškovi proizvodnih usluga

Troškovi proizvodnih usluga se vezuju za ekonomske odlive koji nastaju po osnovu izrade učinaka, transportnih usluga, usluga održavanja i i sl. Osnovna konta ove grupe su:

- 530 – Troškovi proizvodnih usluga
- 531 – Troškovi transportnih usluga,
- 532 – Troškovi usluga održavanja,
- 533 – Troškovi zakupnina,
- 534 – Troškovi sajmovi,
- 535 – Troškovi reklame i propagande,
- 536 – Troškovi istraživanja
- 537 – Troškovi razvoja koji se ne kapitalizuju
- 539 – Troškovi ostalih usluga.

530 – Troškovi usluga na izradi učinaka

Troškovi usluga na izradi učinaka nastaju u vezi sa procesom proizvodnje. To su naknade koje se plaćaju izvršiocima usluga obrade, izrade, dorade, prerade ili proizvodnje određenih proizvoda. Knjiženje ovih usluga obavlja se zaduživanjem računa **530 – Troškovi usluga na izradi učinaka** i računa **270 –PDV u primljenim fakturama**, a u korist računa **435 – Dobavljači u zemlji** (za zbir obaveze i PDV-a).

Primer:

I) Za usluge lakiranja proizvoda preduzeće „Metal“ je primilo fakturu br. 3621 na iznos od 50.000 rsd. PDV 20 %.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	530 270	435	Troškovi usluga na izradi učinaka PDV u primljenim fakturama Dobavljači iz zemlje Po fakturi 3621	50.000 10.000	60.000

531 – Troškovi transportnih usluga

Na ovom računu vodi se evidencija o nastalim transportnim troškovima preduzeća. Pored troškova prevoza robe i upsljenika, kao u ove troškove ubrajamo i troškove za plaćanje PTT usluga. Knjiženje se vrši zaduživanjem računa **531 – Troškovi transportnih usluga** (za iznos bez PDV-a), kao i računa **270 – PDV u primljenim fakturama** za pripadajući PDV, dok potražuje račun 435 – Dobavljači iz zemlje (241 Tekući račun, 243 – Blagajna) za iznos sa PDV –om.

Primer:

I) Preduzeće za prevoz „Putnik“ dostavilo je preduzeću „Metal“ račun za mesečni prevoz uposlenika na iznos od 80.000 rsd, PDV 20%

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	531 270	435	Troškovi transportnih usluga PDV u primljenim fakturama Dobavljači iz zemlje Za prevoz putnika	80.000 16.000	96.000

532 – Troškovi usluga održavanja

Ovi troškovi nastaju u vezi sa održavanjem osnovnih sredstava. Knjiženje se vrši zaduživanjem računa **532 – Troškovi usluga održavanja** za iznos bez PDV-a, kao i račun **270 – PDV u primljenim fakturama**, dok potražuje račun **435 – Dobavljači iz zemlje**, **241 – Tekući račun**, **243 – Blagajna** (za iznos sa PDV-om).

Primer:

I) Za vodoinstalaterske usluge preduzeće je serviseru platilo u gotovu iznos od 100.000 rsd. PDV 20%.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	532 270	243	Troškovi usluga održavanja PDV u primljenim fakturama Blagajna Po fakturi 3621	100.000 20.000	120.000

533 – Troškovi zakupnine

Ovi troškovi se knjivodstveno evidentiraju tako što zadužujemo račun 533 – Troškovi zakupnine za iznos bez PDV-a, kao i račun 270 – PDV u primljenim fakturama za iznos PDV-a. Potražuje račun 435 – Dobavljači, 241 – Tekući račun, 243 – Blagajna (za iznos sa PDV-om) U praksi, je čest slučaj da preduzeća unapred plaćaju zakupninu. U tom slučaju zadužujemo račun 280 – Unapred plaćeni troškovi (zakup), kao i račun 270 – PDV u primljenim fakturama, kako se unapred plaćanje vrši na osnovu profakture dobavljača, nastaju nam obaveze prema dobavljačima. Kada izmirimo obaveze prema dobavljačima duguje nam račun 435 – Dobavljači iz zemlje, dok potražuje račun 241 – Tekući račun. U trenutku razgraničenja troškova za tekući period, zadužujemo račun 533 – Troškovi zakupnine (npr. za mesečni iznos troškova), dok potražuje račun 280 – Unapred plaćeni troškovi zakupa.

Primer:

0) Stanje na pojedinim računima preduzeća „Trend“ je sledeće : 242 – Tekući račun 850.000 rsd.

I) Preduzeće „Trend“ je primilo profakturu br. 3685 za zakup poslovnih prostorija za period od godinu dana unapred počev od 01.12. tekuće godine, do 01.12. naredne godine, na iznos od 500.000 rsd. Profaktura je plaćena sa tekućeg računa. PDV 20%
 II) Proknjižiti troškove zakupnine za tekući mesec.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	280 270	435	Unapred plaćeni troškovi (zakup) PDV u primljenim fakturama Dobavljači iz zemlje Profaktura 3685	500.000 100.000	600.000
1a)	435	241	Dobavljači u zemlji Tekući račun Za izmirenu profakturu	600.000	600.000
2	533	280	Troškovi zakupnine Unapred plaćeni troškovi (zakup) Za zakupninu za decembar	41.666	41.666

535 – Troškovi reklame i propagande

Radi pospešivanja prodaje proizvoda i usluga i buđenja interesovanja kupaca za ponudu preduzeća, neophodno je iste reklamirati. Zastupljenost u medijima, kao i razne propagandne aktivnosti zahtevaju često da preduzeće izdvaja značajna sredstva za njihovo finansiranje. Knjigovodstvena evidencija o ekonomskim odlivima nastalim u vezi sa reklamiranjem i propagandnim aktivnostima preduzeća, vodi se preko računa **535 – Troškovi reklame i propagande koji** zadužujemo za iznos bez PDV-a, takođe, duguje račun **270 – PDV u primljenim fakturama**, dok nam potražuje račun **435 – Dobavljači iz zemlje (241 – Tekući račun, 243 – Blagajna i sl.)** za iznos sa PDV-om.

Primer:

I) Preduzeće „Lindeks“ je platilo izdavanjem čeka br. 3666, troškove reklame na lokalnoj televizijskoj stanici u iznosu od 800.000 rsd. PDV 20%.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	535 270	426	Troškovi reklame i propagande PDV u primljenim fakturama Obaveze po kratkoročnim hart. od vr.	800.000 160.000	960.000

54 Troškovi amortizacije i rezevisanja

Na ovim računima se obuhvataju troškovi amortizacije nematerijalnih ulaganja u osnovna sredstva i troškovi rezervisanja u skladu sa računovodstvenim politikama preduzeća. Osnovni računi ove grupe su:

540 – Troškovi amortizacije

541 – Troškovi rezervisanja za garantni rok

542 – Rezervisanje za obnavljanje prirodnog bogatstva

543 – Rezervisanje za zadržane kaucije i depozite

544 – Rezevisanje za troškove restrukturiranja

549 – Ostala dugoročna rezevisanja.

Amortizacija predstavlja trošak odnosno rashod i koji nastaje kao posledica trošnje tj. prenošenja dela vrednosti osnovnih sredstava na nove proizvode. Dakle, obračunom amortizacije postepeno se smanjuje vrednost osnovnih sredstava. Pri tom, obračun amortizacije ne predstavlja odliv novčanih sredstava. Amortizacija proizilazi iz činjenice da i osnovna sredstva i ako se ne utroše u toku jednog poslovnog ciklusa, postepeno gube svoju vrednost, usled ograničenog veka trajanja. Obračunom amortizacije preduzeće vrši alokaciju troškova osnovnih sredstava na obračunske periode, kako bi se pravilno obračunao rezultat poslovanja.

Uključivanjem otpisa osnovnih sredstava ili troškova amortizacije u cenu koštanja gotovih proizvoda i usluga, obezbeđuje se nadoknada utrošenog dela osnovnih sredstava.

Obračun amortizacije biće uslovljen osnovicom za obračun amortizacije, kao i primenjenom metodom. Postoje dva metoda amortizacije:

1. metod vremenskog otpisivanja koji može biti proporcijalan, progresivan i degresivan i
2. metod funkcionalnog otpisivanja.

Osnovica za obračun amortizacije može da bude: nabavna vrednost, utvrđena fer – procenjena vrednost. Takođe, nabavna vrednost se može uvećati za iznos remonta ili rekonstrukcije.

Preduzeće vrši procenu korisnog veka upotrebe sredstava i na osnovu toga utvrđuje stope amortizacije pojedinih sredstava ili grupe sredstava.

540 – Troškovi amortizacije

Na ovom računu knjigovodstveno se obuhvata amortizacija tj. otpis vrednosti osnovnog sredstva za određeni vremenski period. Knjiženje se odvija zaduživanjem računa 540 – Troškovi amortizacije, dok potražuju odgovarajući računi 019 – Ispravka vr. nematerijalnih ulaganja, 029-Ispravka vrednosti nekretnina, postrojenja i opreme

Primer:

I) Obračunata je amortizacija za januar mesec u ukupnom iznosu od 50.000 rsd. od čega je otpisana vrednost licenci 15.000 rsd, građevinskih objekata 5.000 rsd. opreme 30.000 rsd.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	540		Troškovi amortizacije	50.000	
		019	Isp.vr.nemat.ulaganja		15.000
		029	Isp. vr. nekretnina, postrojenja i opreme		35.000
			Za amortizaciju		

550-Troškovi neproizvodnih usluga

U ove troškove spadaju ekonomski odlivi koji nastaju na osnovu izvršenih zdravstvenih usluga, advokatskih usluga, usluga revizije i konsaltinga i sl, a koje su izvršene od drugih lica (druga preduzeća, zdravstvene ustanove, revizorske kuće, advokatske kancelarije i sl.) Knjiženje se vrši zaduživanjem računa **550 – Troškovi neproizvodnih usluga za iznos bez PDV-a**, duguje račun **270 – PDV u primljenim fakturama**, a potražuju računi **435 – Dobavljači iz zemlje (241 – Tekući račun, 243 – Blagajna, 426 – Obaveze po kratkoročnim hartijama od vrednosti i sl.)** za iznos sa PDV-om.

Primer:

0) Stanje na pojedinim računima preduzeća „Metal“ je sledeće: 243 – Blagajna 100.000 rsd.

I) Preduzeće je za usluge revizije i konsaltinga primilo račun od revizorske kuće na 200.000 rsd. PDV 20%. Advokatske usluge plaćene su u gotovom i iznose 60.000 rsd.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	550		Troškovi neproizvodnih usluga	260.000	
	270		PDV u primljenim fakturama	52.000	
		435	Dobavljači iz zemlje		240.000
		243	Blagajna		72.000
			Za neproizvodne usluge		

551 – Troškovi reprezentacije

Ovi troškovi obuhvataju troškove ugostiteljskih usluga, smeštaja i ishrane poslovnih partnera preduzeća, obeležavanja manifestacija, troškove datih poklona, a radi reprezentovanja preduzeća.

Knjigovodstveno evidentiranje se vrši zaduživanjem računa 551 – Troškovi reprezentacije za iznos bez PDV-a , kao i račun 270 – PDV u primljenih fakturama za pripadajući PDV, dok potražuju računi 435 – Dobavljači iz zemlje (241 – Tekući račun, 243 – Blagajna i sl.) za iznos sa PDV – om.

Ukoliko preduzeće koristi sopstvene proizvode i usluge za reprezentaciju onda ove troškove obuhvatamo tako što zadužujemo račun 551 – Troškovi reprezentacije za iznos sa PDV-om, dok potražuju računi 620 - Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe za sopstvene potrebe ili 621 – Prihodi od aktiviranja sopstvenih ili potrošnje sopstvenih proizvoda ili usluga za sopstvene potrebe, za iznos bez PDV-a, i račun 470 – Obaveze za PDV za obračunati PDV.

Primer:

I) Usluge smestaja u hotelu „Cvet“, plaćene su u čekom br. 2563 i iznose 150.000 rsd. PDV 20%

II) Za reprezentaciju preduzeća korišćeni su sopstveni proizvodi čija je prodajna cena 200 rsd. Ukupno je podeljeno 500 proizvoda. PDV 20%

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	551 270	426	Troškovi reprezentacije PDV u primljenim fakturama Obaveze za krat. hart. od vrednosti Za ček 2563	150.000 30.000	180.000
2.	551	621 470	Troškovi reprezentacije Prihodi od aktiviranja ili potrošnje proizvoda i usluga za sopstvene potrebe Obaveze za PDV Za troš. reprezentacije	120.000	100.000 20.000

552 – Troškovi premije osiguranja

Preduzeće može zaključiti ugovor sa osiguravajućim društvom o osiguranju imovine i lica od štetnih događanja, čime se rizik od nastanka štete prenosi na osiguravajuće društvo. Ova osiguranja su neživotna osiguranja. Osiguravajuće društvo je dužno da u slučaju nastanka ekonomsko štetnog događaja, koji je nastao nezavisno od volje preduzeća, isplati preduzeću predviđenu naknadu osiguranja.

Ugovorom o osiguranju definiše se iznos premije osiguranja koju preduzeće plaća osiguravajućoj kući. Preduzeće najčešće plaća premije osiguranja unapred, kada i nastaje odliv novčanih sredstava. Obračun unapred plaćenih troškova osiguranja vrši se zaduživanjem računa **280 – Unapred plaćeni troškovi** za iznos plaćenih premija, dok potražuje **241 – Tekući račun**. Po isteku obračunskog perioda vrši se obračun troškova tj. preknjiženje tako što zadužujemo račun **552 - Troškovi premije osiguranja**, a potražuje račun **280 – Unapred plaćeni troškovi**.

Primer:

0) Stanje na pojedinim računima preduzeća „Lindeks“ je sledeće: 241 – Tekući račun 460.000 rsd.

1) Preduzeće je za nastupajuću godinu platilo premiju osiguranja u iznosu od 36.000 rsd. Izvod banke 5899

2) Obračunati iznos premije osiguranja za januar.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	280	241	Unapred plaćeni troškovi Tekući račun Za unapred plaćeno osiguranje	36.000	36.000
2.	552	280	Troškovi premije osiguranja Unapred plaćeni troškovi Za obračunate premije za januar	3.000	3.000

553 – Troškovi platnog prometa

Za usluge platnog prometa, preduzeće plaća, bankama odgovarajuću naknadu. Za iznos plaćene naknade u knjigovodstvu se zadužuje račun **553 – Troškovi platnog prometa**, dok potražuje najčešće račun **241 – Tekući račun**.

Primer:

I) Na onovu izvoda banke br. 2354, proknjiženo je plaćaje usluga platnog prometa u iznosu od 50.000 rsd.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	533	241	Troškovi platnog prometa Tekući račun Za platni promet	50.000	50.000

56 – Finansijski rashodi

Finansijski rashodi nastaju po osnovu korišćenja pozajmljenih sredstava. negativnih kursnih razlika usled promene kursa strane valute, a kada preduzeće ima obaveze ili potraživanja prema inostranstvu, plaćanja kupaca po isteku roka dospeća, zateznih kamata. Najznačajniji računi ove grupe su:

- 560 - Finansijski rashodi iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima
- 561 - Finansijski rashodi iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima
- 562 - Rashodi kamata
- 563 - Negativne kursne razlike
- 564 - Rashodi po osnovu efekata valutne klauzule

565 - Rashodi od učešća u gubitku zavisnih pravnih lica i zajedničkih ulaganja koji se

obračunavaju korišćenjem metoda udela

569- Ostali finansijski rashodi

562 – Rashodi kamata

Rashodi kamata nastaju usled korišćenja pozajmljenih izvora sredstava. Naime, ukoliko su preduzeću potrebna dodatna sredstva za finansiranje poslovanja, ono ista može pozajmiti od banke ili od drugih finansijskih insitucija ili privrednih subjekata. Korišćenje ovih sredstava je vremenski ograničeno i nije besplatno, već preduzeće kao nadoknadu za upotrebu tuđih sredstava plaća kamatu.

Dugoročne kredite preduzeće koristi radi finansiranja nabavke osnovnih sredstava ili trajnih obrtnih sredstava.. U slučaju nastanka ove obaveze zadužujemo odgovarajuće račune **435 – Dobavljači u zemlji (ili račun i klase 0, klase 1 i klase 2)**, dok potražuje račun **414 - Dugoročni krediti u zemlji za iznos nastale obaveze**. Kamata na ove kredite se obračunava za periode koji su definisani ugovorom, a knjigovodstveno se evidentira zaduživanjem računa **562 – Rashodi kamata**, za iznos kamate, dok potražuje račun **414 – Dugoročni krediti u zemlji, za isti iznos**.

Preduzeće je dužno da u predviđenim vremenskim periodima vrati uzeti kredit uvećan za kamatu. Vraćanje kredita obično se vrši u ratama (anuitetima) koje se sastoje od srazmernog dela kamate i glavnice. U slučaju plaćanja anuiteta smanjuje se obaveza po dugoročnim kreditima pa račun **414 – Dugoročni krediti u zemlji** duguje, dok potražuje račun **241 – Tekući račun za iznos anuiteta**.

Kratkoročni krediti se najčešće koriste za potrebe održavanja tekuće likvidnosti preduzeća, i imaju perido vraćanja kraći od godinu dana. Banka po odobrenju kredita preduzeću uplaćuje iznos kredita na tekući račun preduzeća, što se evidentira kao povećanje novčanih sredstava na račun **241 – Tekući račun**, dok potražuje račun **422 – Kratkoročni krediti u zemlji za iznos kredita**. Obaveze za kamate se evidentiraju zaduženjem računa **562 – Rashodi kamata**, dok potražuje račun **460 – Obaveze za kamate**. Kada se kredit vraća neutrališemo obaveze po osnovu kratkoročnih kredita i kamata, pa račun **422 i 460** duguju, a potražuje račun **241**.

Moguće je da preduzeće ne izmiri tekuću obavezu prema dobavljaču kako je to ugovorom predviđeno, tada nastaje zatezna kamata koja spada u grupu finansijskih rashoda. Naime, ne izmirivanje obaveze prema dobavljaču u ugovorenom roku, znači ujedno i korišćenje sredstava dobavljača (sredstva koja je preduzeće trebalo da isplati kako je ugovorom predviđeno). Korišćenje tuđih sredstava rezultira i naknadom u vidu zatezne kamate koju će preduzeće morati da plati. Prilikom obračuna zatezne kamate nastaju rashodi kamata, što se evidentira zaduživanjem računa **562 - Rashodi kamata**, po robnim kreditima, ali i povećanja obaveza prema dobavljačima, što se knjiži na račun **435**.

Primer:

0) Stanje na pojedinim računima preduzeća „Talas“ je sledeće: 435 – Dobavljači iz zemlje 4.000.000 rsd. Tekući račun 100.000 rsd.

I) Preduzeće „Talas“ je skopilo sa Komercijalnom bankom ugovor o dugoročnom kreditiranju izgradnju proizvodne hale na iznos od 8.000.000 rsd. Kamatna stopa plaća se na godišnjem nivou i iznosi 5%. Komercijalna banka je isplatila izvođaču radova preduzeću „Graditelj“ prvu privremenu situaciju na iznos od 3.000.000 rsd Komercijalna banka je dostavila obračun kamate preduzeću u iznosu od 400.000.

II) Za potrebe održanja tekuće likvidnosti preduzeće Talas je uzelo kratkoročni kredit od Procredit banke na period od mesec dana na iznos od 500.000 rsd. Obračunata ja kamata koja iznosi 4% mesečno.

III) Preduzeće „Mex“ je obračunalo zateznu kamatu preduzeću „Talas“ zbog kašćenja plaćanja obaveze po fakturi 2333 koja iznosi 80.000, bez PDV-a. Zatezna kamata je 2%.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	435	414	Dobavljači iz zemlje Dugoročni krediti u zemlji Isplaćena prva privremena situacija	3.000.000	3.000.000
1.a	562	414	Rashodi kamata Dugoročni krediti u zemlji	400.000	400.000
2.	241	422	Tekući račun Kratkoročni krediti u zemlji Uzeti kredit	500.000	500.000
2a.	562	460	Rashodi kamata Obaveze za kamate Za obračunatu kamatu	20.000	20.000
3	562	435	Rashodi kamate Dobavljači iz zemlje Za zateznu kamatu	1.600	1.600

563 – Negativne kursne razlike

Negativne kursne razlike nastaju u dva slučaja. U prvom slučaju preduzeće ima obaveze prema inostranstvu (obaveze prema inostranim dobavljačima ili prema bankama za dobijen kredite iz inostranstva) i kada dođe do povećanja kursa strane valute¹. U momentu bilansiranja ili plaćanja obaveze, potrebno je evidentirati razliku koja će se javiti u iznosu obaveze obračunate po novom kursu i iznosu obaveze u momentu registovanja kada smo primenjivali stari kurs. Knjiženje se vrši zaduživanjem računa **563- Negativne kursne razlike** i odobravanjem odogvarajućih

¹ Do povećanja kursa strane valute može doći usled devalvacije nacionalne valute ili u slučaju primene fluktuirajućih deviznih kurseva.

računa obaveza npr. **436 - Dobavljači iz inostranstva, 415 - Dugoročni krediti iz inostranstva i sl.**

Takođe, negativne kursne razlike nastaju u slučaju smanjenja kursa strane valute, kada preduzeće ima potraživanja prema inostranstvu i sredstva u stranoj valuti. U momentu bilansiranja ili naplate potraživanja potrebno je evidentirati razliku u iznosu koji je obračunat po novom kursu i registovanom iznosu koji je utvrđen po starom kursu. Za iznos razlike duguju **563- Negativne kursne razlike**, a potražuju potraživanja ili novčana sredstva npr. **205 - Kupci iz inostranstva, 244 - Devizni račun, 246 - Devizna blagajna i sl.**

Primer:

0) Stanje na pojedinim računima preduzeća „Talas“ je sledeće: 244 – Devizni račun 10.000 eur (1:100), 436 – Dobavljači iz inostranstva 5.000 \$ (1:70), 205 – Kupci u inostranstvu 2.000 eur.

1) Na kraju godine došlo je do smanjenja kursa eura na 1:99, dok se kurs dolara povećao 1:75 Proknjižiti kursne razlike.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	563		Negativne kursne razlike	37.000	
		435	Dobavljači u inostranstvu		25.000
		244	Devizni račun		10.000
		205	Kupci u inostranstvu		2.000
			Za negativnu kursnu razliku		

57 - Ostali rashodi

U ovu grupu rashoda spadaju rashodi koji se odnose na gubitke, manjkove, efekte ugovorene zaštite od rizika, kao i direktnih otpisa potraživanja. Najznačajniji računi su:

570 - Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina,

postrojenja i opreme

571 - Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje bioloških sredstava

572 - Gubici po osnovu prodaje učešća u kapitalu hartija od vrednosti

573 - Gubici od prodaje materijala

574 - Manjkovi

575 - Rashodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika, koji ne ispunjavaju

uslove da se iskažu u okviru revalorizacionih rezervi

576 - Rashodi po osnovu direktnih otpisa potraživanja

577 - Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe

579 - Ostali nepomenuti rashodi

570 – Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme.

Nematerijalna ulaganja, nekretnine, postrojenja i oprema imaju ograničeni vek upotrebe, ali mogu da budu iz različitih načina povučena iz upotrebe (dotrajalost, prelazak na drugu proizvodnju i sl.) Ukoliko je procenjena vrednost dela imovine koji se rashoduje manja od sadašnje javljaju se gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnog ulaganja, nekretnine, postrojenja i opreme, koji predstavljaju razliku između niže procenjene vrednosti i više sadašnje vrednosti.

Knjigovodstveno evidentiranje se vrši zaduživanjem odgovarajeg računa Ispravka vrednosti za otpisanu vrednosti sredstva koje se rashoduje, duguje račun **570-Gubici po osnovu rashodovanja i prod. nematerijalnih ulaganja, postrojenja i opreme** za razliku između procenjen vrednosti i sadašnje, duguje odgovarajući računi grupe 01 ili 02 račun potraživanja (ako je sredstvo prodato), dok potražuje odgovarajući račun klase 0 tj. račun konkretnog sredstva koje se rashoduje.

Primer:

0) Stanje na pojedinim računima preduzeća „Talas“ je sledeće 023-Nekrentine, postrojenja i oprema 5.000.000 rsd, 029 – Ispravka vrednosti nekretnina, postrojenja i opreme 1.500.000 rsd.

I) Rashodovana je mašina čija je nabavna vrednost 500.000 rsd, otpisana 450.000 rsd. Dok je procenjena vrednosti 40.000, gubitak po osnovu rashodovanja je 10.000 rsd.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	029		Ispravka vr. nekretnina, post i opreme	450.000	
	570		Gubici po osnovu rashodovanja	10.000	
	1017		Neupotrebljivi materijal i otpaci	40.000	500.000
		023	Nekretnine, postrojenja i oprema Za rashodovanje mašine		

571 – Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje bioloških sredstava

Kada je neto prodajna vrednost manja od knjigovodstvene vrednosti bioloških sredstava javljaju se gubici po osnovu prodaje bioloških sredstava. Knjigovodstvena evidencija vrši se zaduživanjem računa 204 – Kupci iz zemlje za neto prodajnu vrednost uvećanu za PDV, takođe duguje nam račun 571 – Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje bioloških sredstva (razlika između neto prodane vrednosti i knjigovodstvene), a potražuje račun odgovarajućeg sredstva tj. računi grupe 03 za knjigovodstvenu vrednost, kao i račun 470 Obaveze za PDV

572 – Gubici po osnovu prodaje učešća u kapitalu i hartija od vrednosti

Gubici po osnovu prodaje učešća u kapitalu i hartija od vrednosti javljaju se pri prodaji učešća u kapitalu ili hartija od vrednosti u slučaju kada je prodajna vrednost niža od knjigovodstvene vrednosti istih. Prodaja učešća tj. hartija od vrednosti prouzrokuje priliv novčanih sredstava na odgovarajućem računu, najčešće na računu 241 – Tekući račun. Ovaj račun duguje za prodajnu vrednost učešća ili hartija od vrednosti. Za razliku između niže prodajne i više knjigovodstvene vrednosti duguje račun 572 – Gubici po osnovu prodaje učešća u kapitalu i hartija od vrednosti, a potražuje odgovarajući račun grupe 04 za knjigovodstvenu vrednost učešća ili hartija od vrednosti.

Primer:

I) Preduzeće „Talas“ je prodalo obveznice preduzeća „Minor“ čija je knjigovodstvena vrednost 50.000 za 35.000 rsd.

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	241 572	046	Tekući račun Gubici od prodaje učešća u kapitalu i hart od vr. Hartije od vrednosti koje se drže do roka dospeća Za gubitke	35.000 15.000	50.000

573 – Gubici po osnovu prodaje materijala, sitnog inventara, rezervnih delova

Kada se materijal, rezervni delovi i sitan inventar prodaju po manjoj prodajnoj vrednosti, od stvarne nabavne vrednosti onda nastaju gubici po osnovu prodaje. U tom slučaju za iznos prodajne vrednosti sa PDV – om zadužujemo račun 204 – Kupci u zemlji, duguje račun 573 – Gubici po osnovu prodaje materijala, sitnog inventara, rezervnih delova za razliku između prodajne vrednosti bez PDV-a i stvarne nabavne vrednosti materijala, sitnog inventara, rezervnih delova, dok nam potražuje račun Materijal za knjigovodstvenu vrednost materijala (u zavisnosti od odabrane metode evidentiranja knjigovodstvena vrednost materijala može biti stvarna nabavna vrednost ili planska vrednost), kao i račun 470 – Obaveze za PDV za iznos obaveza za PDV. Ukoliko se zalihe materijala vode po planskoj ceni u slučaju pozitivnog odsupanja dugovaće nam i račun 1019 – Odsupanje od planske cene materijala za odsupanje planske cene od stvarne nabavne cene, a ako je odstupanje negativno ovaj račun nam potražuje.

Primer:

0) Stanje na pojedinim računima preduzeća „Metal je sledeće“ : 101 Materijal – 500.000 rsd, 1019 Odsupanje od planske cene materijala 100.000 rsd. (negativno).

1) Prodali smo materijal knjigovodstvene vrednosti od 200.000 rsd, za 150.000 rsd. kupcu po faktoru 35. PDV 20%

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	204		Kupci u zemlji	180.000	
	573		Gubici po osnovu prodaje mat.	90.000	
		1019	Odsupanje od pl. cene mat		40.000
		101	Materijal		200.000
		470	Obaveze za PDV		30.000

574 – Manjkovi

Popis koji može biti redovan ili vanredan ima za cilj utvrđivanje stvarnog stanja imovne na dan kada se popis vrši. Često se realno utvrđeno stanje imovine ne slaže sa onim u knjigovodstvu. Ukoliko je stanje imovine utvrđeno popisom manje od knjigovodstvenog javljaju se manjkovi. Nastanak manjkova može biti uslovljen različitim faktorima, kao što su greške u knjigovodstvu, krađa, nepravilno rukovanje i sl.

U slučaju manjka potrebno je isknjižiti imovinu koja je utvrđena kao manjak. Manjak se može izknjižiti na teret odgovornog lica i tada se smatra sopstvenom potrošnjom pa se i oporezuje. Takođe, može pasti na teret preduzeća tj. ukupnog prihoda.

Kada preduzeće drži na zalihama materijal i robu, koja je podložna kaliranju, rasturu, kvaru ili lomu, pravilnikom se bliže određuje za svaku vrstu imovine gornja granica mogućeg kala, rastura, kvara u odnosu na vrednost ili količinu. Vrednost iznad utvrđene granice knjiži se kao rashod, jer je takvo prekomerno gubljenje na vrednosti rezultat nenamenskog trošenja, loše organizacije i sl. Na ovu vrednost se zaračunava porez. Za iznos manjka do odobrene visine zadužuje se račun 511 – Troškovi materijala za izradu, a potražuje račun 101 Materijal.

Primer:

0) Stanje na pojedinim računima preduzeća „Metal“ je sledeće 101 Materijal 800.000 rsd., 1019 - Odsupanje od planske cene materijala 200.000 rsd.(pozitivno)

1) Popisom je utvrđen manjak u iznosu od 100.000 rsd. Smatra se da je dozvoljeni kalo 5% tj. 40.000 rsd. Manjak od 60.000 rsd je rezultat organizacionih propusta i na njega se plaća porez 20%

r.b.	br. računa		Opis	Duguje	Potražuje
	D	P			
1.	511		Troškovi materijala za izradu	40.000	
		101	Materijal Dozvoljeni kalo		40.000
1a	1019		Odsupanje od pl. cene materijala	10.000	
		511	Troškovi materijala za izradu Materijal za izradu		10.000
1b	574		Manjak	54.000	
	1019		Odsupanje od pl. cene materijala	15.000	

	101	Materijal		60.000
	470	Obaveze za PDV		9.000